एकाइ ८ · नेपाली हाम्रो श्रम र सिप

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क ३१

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ३१

१ शब्दार्थ [३]

समूह 'क' का शब्दको अर्थ समूह 'ख' बाट पहिचान गरी जोडा मिलाउनुहोस्। समूह 'ख' का दुईओटा अर्थ बढी छन्। प्रत्येक जोडाको ०.५ अङ्क छ।

समूह 'क'		समूह 'ख'
१. गौरव	☐	**क.** पाकेको भातको एउटा दानो
२. सितो	☐	**ख.** एकै ठाउँमा जम्मा भएको प्रकाश
३. टालो	☐	**ग.** बिहान सबेरै, झिसमिसेमा
४. सखार	☐	**घ.** कपडाको सानो टुक्रा
५. आलस्य	☐	**ङ.** इज्जत, सम्मान, प्रतिष्ठा
६. हीनता	☐	**च.** काममा जाँगर नभएको अवस्था
		छ. आफूलाई अरूभन्दा तल ठान्ने भाव
		ज. किराँत समुदायको धर्मग्रन्थ

२ लय मिल्ने शब्द [२]

दिइएका शब्दसँग लय मिल्ने एक एकओटा शब्द लेख्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. बनाऊँ ख. विशाल ग. माटो घ. पसिना

_____

_____

३ ठिक कि बेठिक? [२]

पाठ्यपुस्तकको पृष्ठ १०३ देखि १०४ सम्म रहेको 'नेपाली हाम्रो श्रम र सिप' कविता लय मिलाएर वाचन गर्नुहोस्। त्यसपछि वाक्य ठिक भए ✓ र बेठिक भए ✗ चिह्न लगाउनुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

i. 'नेपाली हाम्रो श्रम र सिप' कविताका कवि मुकुन्दशरण उपाध्याय हुन्। ☐

ii. कविताको हरेक श्लोकमा छओटा पङ्क्ति छन्। ☐

iii. कवितामा पहाडले सिँचाइ र तराईले पसिना मागेका छन्। ☐

iv. कवितामा आएको 'मुन्धुम' किराँत समुदायको धर्मग्रन्थ हो। ☐

४ कविताको बोध [८]

'नेपाली हाम्रो श्रम र सिप' कविताका आधारमा तलका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्।

क. कवितामा दोहोरिएर आउने टेक पङ्क्ति कुन हो? [१]

ख. कविले नेपाललाई बलियो बनाउन कुन कुन कुरा भगाउनुपर्ने बताएका छन्? [१]

ग. 'नेपाल भोको रहन्छ सितो एउटैले नखाए' भन्नुको आशय के हो? [२]

घ. दिइएका पङ्क्तिको भाव विस्तार गर्नुहोस्: [४]

'पहाड भन्छ पसिना पाए म स्वर्ग भुलाउँथेँ
तराई भन्छ सिँचाइ पाए म सुन झुलाउँथेँ'

५ बोध प्रश्नोत्तर [४]

दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्।

गाउँमै च्याउ खेती

दोलखाका रमेश पाँच वर्ष विदेशमा काम गरेर गाउँ फर्के। फर्केपछि उनले गाउँकै कृषि कार्यालयबाट च्याउ खेतीको तालिम लिए। सुरुमा पुरानो गोठलाई सफा गरेर परालमा च्याउ लगाए। पहिलो पटक धेरै च्याउ कुहिए, तर उनले हार मानेनन्। दोस्रो पटक कोठाको तापक्रम र चिसोपन मिलाउन सिकेपछि राम्रो उत्पादन भयो। अहिले उनको फार्ममा गाउँका चार जना युवाले काम पाएका छन् र च्याउ नजिकैको बजारसम्म पुग्छ। रमेश भन्छन्, "विदेशमा मैले पसिना बगाउन सिकेँ, सिप भने गाउँमै आएर सिकेँ।"

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-10-nepali/nepali-hamro-shram-ra-sip

क. रमेशले च्याउ खेतीको तालिम कहाँबाट लिए?

ख. पहिलो पटक च्याउ खेती किन सफल भएन?

ग. रमेशको फार्मबाट गाउँलाई के फाइदा भएको छ?

घ. रमेशको काम 'नेपाली हाम्रो श्रम र सिप' कविताको कुन सन्देशसँग मिल्छ?

६ उद्देश्य र विधेय [२]

दिइएको वाक्यलाई उद्देश्य विस्तार, उद्देश्य, विधेय विस्तार र विधेयमा छुट्याउनुहोस्। प्रत्येक भागको ०.५ अङ्क छ।

विदेशबाट फर्केका दाजुले गाउँमै तरकारी पसल खोले।

७ सरल, संयुक्त र मिश्र वाक्य [२]

दिइएका वाक्य सरल, संयुक्त वा मिश्र के हुन्, पहिचान गर्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. मिहिनेत गरेर उसले राम्रो अङ्क ल्यायो। ख. दिदी पढ्छिन् तर भाइ खेल्छ। ग. जब घाम लाग्छ तब हिउँ पग्लन्छ। घ. आज बिदा भएकाले हामी खेत गयौँ।

८ मुक्तक रचना [४]

'स्वदेशमै श्रम' विषयमा चार पङ्क्तिको एउटा मुक्तक रचना गर्नुहोस्।

योजना: विषय रोज्नुहोस् — पहिलो, दोस्रो र चौथो पङ्क्तिको अन्त्यमा लय मिलाउनुहोस् — तेस्रो पङ्क्तिमा विचारलाई मोड दिनुहोस् — चौथो पङ्क्तिमा भाव टुङ्ग्याउनुहोस्।

९ सोच्नुहोस् [४]

सोचेर तर्कसहित उत्तर लेख्नुहोस्।

कविले श्रम र सिप स्वदेशमै लगाउन आह्वान गरेका छन्, तर अझै धेरै युवा कामका लागि विदेश जान्छन्। यसका कारण के होलान् र युवालाई स्वदेशमै काम गर्न के गर्नुपर्ला? आफ्नो विचार लेख्नुहोस्।